

Sancti Gregorii Papæ Primi Cognomento Magni Opera

In Tres Tomos Distributa. Ex quamplurimis MSS. Codicibus emendata ;
Additæ Sunt Quædam Notæ in Dialogos & Epistolas ejusdem S. Gregorii

Gregor <I., Papst>

Lutetia Parisiorum, 1675

Homilia XXVI. Habita ad populum in basilica beati Ioannis, quæ dicitur
Constantiniana, in Octavis Paschæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74915)

ad pœnam nostram conditor sine culpa descendit. A
Ecce jam antiquus hostis ea quæ de humano genere
ceperat spolia amisit, supplantationis suæ victor am
perdidit. Quotidie peccatores ad vitam redeunt :
quotidie de ejus faucibus Redemptoris manu rapiuntur. Unde bene quoque ad beatum Job voce
Dominica iterum dicitur : *Aut armilla perforabis
maxillam ejus ?* Armilla ubi ponitur, ambiendo con-
stringit. Quid ergo per armillam, nisi circumple-
ctens nos divina misericordia designatur ? Quæ Le-
viathan istius maxillam perforat, dum nobis post
perpetrata mala quæ prohibuit, adhuc pœnitentiæ
remedium ostendit. Armillâ Dominus maxillam
Leviathan perforat ; quia ipse ineffabili misericor-
diæ suæ potentia, sic malitiæ antiqui hostis obviat,
ut aliquando eos etiam quos jam cepit, amittat. Et
quasi ab ore illius cadunt, qui post perpetratas cul-
pas ad innocentiam redeunt. Quis enim ore illius
semel raptus, maxillam ejus evaderet, si perforata
non esset ? An non in ore Petrum tenuit, cum ne-
gavit ? An non in ore David tenuit, cum in tantam
se luxuriæ voragine mersit ? Sed dum ad vitam
uterque per pœnitentiam rediit, Leviathan iste eos
aliquo modo quasi per maxillæ suæ foramen amisit.
Per foramen ergo maxillæ ab ejus ore subtrahit sunt,
qui post perpetrationem tantæ nequitie, pœniten-
do redierunt. Quis autem hominum Leviathan istius
eos evadat, ut illicita nulla committat ? Sed hinc
cognoscimus, quantum Redemptori humani generis
debitores sumus, qui non solum nos in ore Leviathan
ire prohibuit, sed ab ore ejus redire concessit.
Qui spem peccatori non abstulit ; quia maxillam
ejus, ut evadendi viam tribueret, perforavit, ut
saltem post morsum fugiat, qui incautus prius ca-
vere noluit ne morderetur. Ubique ergo nobis oc-
currit superna medicina : quia & dedit homini præ-
cepta, ne peccet ; & tamen peccanti dedit remedia,
ne desperet. Unde cavendum summopere est, ne
quis delectatione peccati Leviathan istius ore rapiatur,
& tamen si raptus fuerit, non desperet : quia si
peccatum perfecte lugeat, adhuc foramen in maxilla
ejus invenit, per quod evadat. Adest testis divine
misericordiæ, hæc ipsa de qua loquimur Maria, de
qua Pharisæus dum pietatis fontem veller obstruere,
dicebat : *Hic si esset propheta, sciret utique qua &
qualis est mulier que tangit eum, quia peccatrix
est.* Sed lavit lacrymis maculas cordis & corporis,
& Redemptoris sui vestigia tetigit, quæ sua itinera
prava dereliquit. Sedebat ad pedes Jesu, verbum-
que de ore illius audiebat. Viventem adhæserat ; mor-
tuum quarebat. Viventem reperit, quem mortuum
quæsit. Tantumque apud eum locum gratiæ invenit,
ut hunc ipsis quoque Apostolis, ejus videlicet
nunciis, ipsa nunciaret. Quid itaque, fratres, quid
in hac re debemus aspicere, nisi immensam miseri-
cordiam conditoris nostri ? qui nobis velut in signo
ad exemplum pœnitentiæ posuit eos, quos per pœ-
nitentiam vivere post lapsum fecit. Perpendo enim
Petrum, considero latronem, aspicio Zacchæum,
intueor Mariam, & nihil in his aliud video, nisi
ante oculos nostros posita spei & pœnitentiæ exem-
pla. Fortasse enim in fide lapsus est aliquis ; aspiciat
Petrum, qui amare flevit, quod timidè negaverat.
Alius contra proximum suum in malitia crudelitatis
exarsit ; aspiciat latronem, qui & in ipso mortis ar-
ticulo ad vitæ præmia pœnitendo pervenit. Alius
avaritiæ æstibus anhelans aliena diripuit ; aspiciat
Zacchæum, qui si quid alicui abstulit, quadruplum
reddidit. Alius libidinis igne succensus, carnis mun-
ditiâ perdidit ; aspiciat Mariam, quæ in se amo-
rem carnis, igne divini amoris excoxit. Ecce omni-
potens Deus ubique oculis nostris quos imitari de-
beamus objicit, ubique exempla suæ misericordiæ
opponit. Mala ergo jam displiceant, vel experta.
Libenter obliviscitur omnipotens Deus quod no-

Job. 40. b

Mar. 26.

2. Reg. 12.

Luc. 7.

Mar. 25.

Luc. 23.

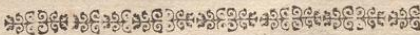
Luc. 19.

centes fuimus, paratus est pœnitentiam nostram
nobis ad innocentiam deputare. Inquinati post
aquas salutis, renascamur ex lacrymis. Itaque juxta
primi pastoris vocem, sicut modò geniti infantes
lac concupiscite. Redite parvuli filij ad sinum ma-
tris vestræ æternæ sapientiæ ; fugite larga ubera pie-
tatis Dei ; transacta plangite, imminencia vitate.
Redemptor noster momentaneos fletus nostros æ-
terno consolabitur gaudio : qui vivit & regnat cum
Deo Patre in unitate Spiritus sancti Deus per omnia
sæcula sæculorum. Amen.

1. Petr. 2.

Lectio sancti Evangelii secundum Ioannem.

In illo tempore : Cum esset sero die illa una
sabbatorum, & fores essent clausæ, ubi
erant discipuli congregati propter metum Iu-
deorum : venit Iesus, & stetit in medio, &
dixit eis : Pax vobis. Et cum hoc dixisset,
ostendit eis manus & latus. Gavisi sunt er-
go discipuli viso Domino. Dixit ergo eis ite-
rum : Pax vobis. Sicut misit me Pater, &
ego mitto vos. Hæc cum dixisset, insuffla-
vit, & dixit eis : Accipite Spiritum san-
ctum : quorum remisistis peccata, remit-
tuntur eis : & quorum retinueritis, reten-
ta sunt. Thomas autem unus de duodecim,
qui dicitur Didymus, non erat cum eis
quando venit Iesus. Dixerunt ergo ei alij
discipuli : Vidimus Dominum. Ille autem
dixit eis : Nisi videro in manibus ejus fi-
xuram clavorum, & mittam digitum meum
in locum clavorum, & mittam manum
meam in latus ejus, non credam. Et post
dies octo iterum erant discipuli ejus intus,
& Thomas cum eis. Venit Iesus januis clau-
sis, & stetit in medio, & dixit : Pax vo-
bis. Deinde dicit Thoma : Infer digitum
tuum hæc, & vide manus meas : & asser
manum tuam, & mitte in latus meum :
& nobi esse incredulus, sed fidelis. Respon-
dit Thomas, & dixit ei : Dominus meus,
& Deus meus. Dicit ei Iesus : Quia vidi-
sti me, Thoma, credidisti : beati qui non
viderunt, & crediderunt. Multa quidem &
alia signa fecit Iesus in conspectu discipulo-
rum suorum, quæ non sunt scripta in libro
hoc. Hæc autem scripta sunt, ut credatis
quia Iesus est Christus filius Dei : & ut
credentes vitam habeatis in nomine ejus.

HOMILIA XXVI.

*Habita ad populum in basilica beati Ioan-
nis, quæ dicitur Constantiniana, in Octa-
vis Paschæ.*

Prima lectionis hujus Evangelicæ quæstio ani-
mum pulsat, quomodo post resurrectionem cor-
pus Dominicum verum fuit, quod clausis januis ad
discipulos ingredi potuit. Sed sciendum nobis est,
quòd divina operatio si ratione comprehenditur,
non est admirabilis : nec fides habet meritum, cui
humana ratio præbet experimentum. Sed hæc ipsa

nostri Redemptoris opera, quæ ex semetipsis com-
prehendi nequaquam possunt, ex alia ejus operatio-
ne pensanda sunt: ut rebus mirabilibus fidem præ-
beant facta mirabiliora. Illud enim corpus Domini
intrauit ad discipulos januis clausis, quod videlicet
ad humanos oculos per nativitatem suam clauso exiit
utero Virginis. Quid ergo mirum, si clausis januis
post resurrectionem suam in æternum jam victurus
intrauit, qui moriturus veniens non aperto utero
Virginis exiit? Sed quia ad illud corpus quod videri
poterat, fides intuentium dubitabat, ostendit eis
protinus manus & latus: palpandam carnem præ-
buit, quam clausis januis introduxit. Qua in re duo
mira, & juxta humanam rationem sibi valde con-
traria ostendit: dum post resurrectionem suam cor-
pus suum incorruptibile, & tamen palpabile de-
monstravit, Nam & corrumpi necesse est quod pal-
patur: & palpari non potest quod non corrumpitur.
Sed miro modo atque inestimabili Redemptor nos-
ter & incorruptibile post resurrectionem, & pal-
pabile corpus exhibuit: ut monstrando incorrupti-
bile, invitaret ad præmium; & præbendo palpabi-
le, firmaret ad fidem. Et incorruptibile se ergo,
& palpabile demonstravit: ut profectò esse post
resurrectionem ostenderet corpus suum & ejusdem
naturæ, & alterius gloriæ. Dixit eis: *[Pax vobis.
Sicut misit me Pater, & ego mitto vos.]* Id est, sicut
misi me Pater Deus Deum, & ego mitto vos homo
homines. Pater Filium misit, qui hunc pro redem-
ptione generis humani incarnari constituit. Quem
videlicet in mundum venire ad passionem voluit:
sed tamen amavit filium, quem ad passionem misit.
Electos verbò Apostolos Dominus non ad mundi
gaudia, sed sicut ipse missus est, ad passiones in
mundum mittit. Quia ergo & Filius amatur à Pa-
tre, & tamen ad passionem mittitur: ita & discipuli
à Domino amantur, qui tamen ad passionem mit-
tuntur: ita & discipuli à Domino amantur, qui ta-
men ad passionem mittuntur in mundum. Itaque
dicitur: *[Sicut misit me Pater, & ego mitto vos:]*
id est, ea vos charitate diligo cum inter scandala per-
secutorum mitto, qua me charitate Pater diligit,
quem venire ad tolerandas passiones fecit. Quam-
vis mitti etiam juxta naturam divinitatis possit in-
telligi. Eo enim ipso à Patre Filius mitti dicitur,
quo à Patre generatur. Nam sanctum quoque Spi-
ritum, qui cum sit coequalis Patri & Filio, non ta-
men incarnatus est, idem se Filius mittere perhibet,
dicens: *Cum venerit paracletus, quem ego mittam vo-
bis à Patre.* Si enim mitti solummodo incarnari de-
beret intelligi, sanctus proculdubio Spiritus nullo
modo diceretur mitti, qui nequaquam incarnatus
est. Sed ejus missio ipsa processio est, qua de Patre
procedit & Filio, Sicut itaque Spiritus mitti dicitur
quia procedit; ita & Filius non incongruè mitti di-
citur quia generatur. *[Hæc autem cum dixisset, in-
sufflavit, & dixit eis: Accipite Spiritum sanctum.]*
Quærendum nobis est, quid est quoddam Spiritum san-
ctum Dominus noster & semel dedit in terra consi-
stens, & semel cælo præsidens? Neque enim alio in
loco datus Spiritus sanctus aperte monstratur, nisi
nunc cum per insufflationem percipitur, & postmo-
dum cum de cælo veniens, in linguis variis demon-
stratur. Cur ergo prius in terra discipulis datur,
postmodum de cælo mittitur, nisi quoddam duo sunt
præcepta charitatis, dilectio videlicet Dei, & dile-
ctio proximi? In terra datur Spiritus, ut diligatur
proximus: è cælo datur Spiritus, ut diligatur Deus.
Sicut ergo una est charitas, & duo præcepta: ita
unus Spiritus, & duo data. Prius à consistente Do-
mino in terra, postmodum è cælo: quia in proximi
amore discitur, qualiter perveniri debeat ad amo-
rem Dei. Unde & idem Joannes dicit: *Qui non di-
ligit fratrem suum quem videt, Deum quem non vi-
det, quomodo potest diligere?* Et antè quidem disci-

A pulorum mentibus idem Spiritus sanctus inerat ad
fidem, sed tamen manifesta datione non nisi post re-
surrectionem datus est. Unde & scriptum est: *Nondum erat
spiritus datus, quia Iesus nondum fuerat glorificatus.*
Unde etiam per Moysen dicitur: *Suxerunt mel de petra,
& oleum de firma petra.* Neque enim quidquam tale juxta historiam legitur, si tota
Testamenti veteris series recensatur. Nusquam de
petra mel, nusquam oleum ille populus suxit. Sed
quia juxta Pauli vocem: *Petra erat Christus;* mel de
petra suxerunt, qui ejusdem Redemptoris nostri facta
& miracula viderunt. Oleum verò de firma petra
suxerunt; quia effusione sancti Spiritus post re-
surrectionem ejus ungi meruerunt. Quasi ergo in-
firma petra mel dedit, quando adhuc mortalis Do-
minus miraculorum suorum dulcedinem discipulis
ostendit. Sed firma petra oleum fudit; quia post re-
surrectionem suam factus jam impassibilis, per affla-
tionem spiritus donum sanctæ unctionis emanavit.
De hoc oleo per Prophetam dicitur: *Computretur sicut
jugum à facie olei.* Sub jugo quippe tenebamur da-
moniæ dominationis, sed uncti sumus oleo Spiritus
sancti. Et quia nos gratia libertatis unxit, domi-
nationis demoniæ jugum putruit, Paulo arte-
stante, qui ait: *Vbi spiritus Domini, ibi libertas.*
Sciendum verò est, quòd hi qui prius Spiritum san-
ctum habuerunt, ut & ipsi innocenter viverent, &
in prædicatione quibusdam prodesse; ideo hunc
post resurrectionem Domini patenter acceperunt,
ut prodesse non paucis, sed pluribus possent. Unde
& in hac ipsa datione Spiritus dicitur: *[Quorum re-
miseritis peccata, remittantur eis: & quorum reti-
neritis, retenta sunt.]* Libet intueri, illi discipuli
ad tanta onera humilitatis vocati, ad quantum cul-
men gloriæ sint perducti. Ecce non solum de semet-
ipsis securi sunt, sed etiam alienæ obligationis pote-
statem relaxationis accipiunt: principatumque su-
perni judicij sortiuntur, ut vice Dei quibusdam pec-
cata retineant, quibusdam relaxent. Sic sic eos à
Deo decebat erigi, qui tantum pro Deo conside-
rant humiliari. Ecce qui districtum Dei judicium
metuunt, animarum judices sunt: & alios damnant
vel liberant, qui semetipsos damnari metebant.
Horum profectò nunc in Ecclesia Episcopi locum tenent.
Ligandi atque solvendi auctoritatem suscipiunt,
qui gradum regiminis sortiuntur. Grandis honor,
sed grave pondus istius est honoris. Durum
quippe est, ut qui nescit tenere moderamina vitæ
suar, judex vitæ fiat alienæ. Et plerumque contingit,
ut hic judicij locum teneat, cui ad locum vitæ
minimè concordat. Ac sæpe agitur, ut vel damnet
immeritos, vel alios ipse ligatus solvat. Sæpe in sol-
vendis ac ligandis subditis suæ voluntatis motus,
non autem causarum merita sequitur. Unde fit, ut
ipsa hæc ligandi & solvendi potestate se privet, qui
hanc pro suis voluntatibus, & non pro subditorum
moribus exercet. Sæpe fit, ut erga quemlibet pro-
ximum odio vel gratia moveatur pastor: judicare
autem de subditis dignè nequeunt, qui in subdito-
rum causis sua vel odia vel gratiam sequuntur. Un-
de rectè per Prophetam dicitur: *Mortificabant ani-
mas que non moriuntur; & vivificabant animas que
non vivunt.* Non morientem quippe mortificat,
qui justum damnat. Et non victurum vivificare nititur,
qui reum à supplicio absolvere conatur. Causæ
ergo pensandæ sunt, & tunc ligandi atque solvendi
potestas exercenda. Videndum est quæ culpa præ-
cessit, aut quæ sit penitentia secuta post culpam: ut
quos omnipotens Deus per compunctionis gratiam
visitat, illos pastoris sententia absolvat. Tunc enim
vera est absolutio præsentis, cum æterni arbitrium
sequitur judicis. Quod bene quatuordecim mortui
resuscitatio illa significat, quæ videlicet demonstrat,
quia prius mortuum Dominus vocavit & vivifica-
vit, dicens: *Lazare, veni foras:* & postmodum is
qui

GREGO
RII
TOM.

Joan. 15. d

Act. 2. a

1. Joan. 4. d

Ezech. 13. d

Joan. 11.

Ibid.

qui vivens egressus fuerat, à discipulis est solutus, sicut scriptum est: *Cumque egressus esset qui fuerat ligatus insuis, tunc dixit discipulis: Solvite eum, & sinite abire.* Ecce illum discipuli jam viventem solvunt, quem magister resuscitaverat mortuum. Si enim discipuli Lazarum mortuum solverent, factorem magis ostenderent, quam virtutem. Ex qua consideratione intuemus est, quod illos nos debemus per pastorem auctoritatem solvere, quos auctorem nostrum cognoscimus per suscitantem gratiam vivificare. Quæ nimirum vivificatio ante operationem rectitudinis in ipsa jam cognoscitur confessione peccati. Unde & huic ipsi mortuo Lazaro nequaquam dicitur, Revivisce: sed, *Veni foras.* Omnis quippe peccator dum culpam suam intra conscientiam abscondit, introsum latet, in suis penetrabilibus occultatur. Sed mortuus venit foras, cum peccator nequitas suas sponte confitetur. Lazaro ergo dicitur, *Veni foras:* ac si aperte cuilibet mortuo in culpa diceretur: Cur reatum tuum intra conscientiam abscondis? Foras jam per confessionem egredere, qui apud te interius per negationem latet. Veniat itaque foras mortuus, id est, culpam confiteatur peccator. Venientem verò foras solvant discipuli; ut pastores Ecclesie ei peccata debeant amovere, quam meruit qui non erubuit confiteri quod fecit. Hæc de solutionis ordine breviter dixerim: ut sub magno moderamine pastores Ecclesie vel solvere studeant, vel ligare. Sed utrum iuste, an iniuste obliget pastor, pastoris tamen sententia regi timenda est: ne is qui subest, & cum iniuste forsitan ligatur, ipsam obligationis suæ sententiam ex alia culpa mereatur. Pastor ergo vel absolvere indiscretè timeat, vel ligare. Is autem qui sub manu pastoris est, ligari timeat vel iniuste; nec pastoris sui iudicium temerè reprehendat: ne etsi iniuste ligatus est, ex ipsa tumidæ reprehensionis superbia, culpa quæ non erat fiat. Sed quia hæc breviter per excessum diximus, ad expositionis ordinem redeamus. [Thomas autem unus ex duodecim, qui dicitur Didymus, non erat cum eis quando venit Iesus.] Iste unus discipulus defuit, reversus quod gestum est audivit, audita credere renuit. Venit iterum Dominus, & non credenti discipulo latus palpandum præbuit, manus ostendit, & ostensa suorum cicatrice vulnerum, infidelitatis illius vulnus sanavit. Quid, fratres charissimi, quid inter hæc animadvertitis? Nunquid casu gestum creditis, ut electus ille discipulus tunc deesset, post autem veniens audiret, audiens dubitaret, dubitans palparet, palpans crederet? Non hoc casu, sed divina dispensatione gestum est. Egit namque miro modo superna clementia, ut discipulus ille dubitans, dum in magistro suo vulnera palparet carnis, in nobis vulnera sanaret infidelitatis. Plus enim nobis Thomæ infidelitas ad fidem, quam fides credentium discipulorum profuit: quia dum ille ad fidem palpando reducit, nostra mens omni dubitatione postposita, in fide solidatur. Sic quippe discipulam Dominus post resurrectionem suam dubitare permisit, nec tamen in dubitatione deseruit, sicut ante nativitatem suam habere Mariam sponsum voluit, qui tamen ad ejus nuptias non pervenit. Nam ita factus est discipulus dubitans & palpans, testis veræ resurrectionis, sicut sponsus matris fuerat custos integerrimæ virginitatis. Palpavit autem, & exclamavit: [Dominus meus, & Deus meus. Dicit ei Iesus: Quia vidisti me, Thomas, credidisti.] Cum Paulus Apostolus dicat: *Est autem fides sperandarum substantiarum rerum, argumentum non apparentium:* profectò liquet, quia fides illarum rerum argumentum est quæ apparere non possunt. Quæ etenim apparent, jam fidem non habent, sed agnitionem. Dum ergo vidit Thomas, dum palpavit, cur ei dicitur: [Quia vidisti me, credidisti?] Sed aliud vidit, aliud credidit. A mortali quippe homine

S. Greg. Tom. I.

A divinitas videri non potuit. Hominem ergo vidit, & Deum confessus est, dicens: [Dominus meus, & Deus meus.] Videndo ergo credidit, qui considerando verum hominem, hunc Deum quem videre non poterat, exclamavit. Lætificat valde quod sequitur: [Beati qui non viderunt, & crediderunt.] In qua nimirum sententia nos specialiter signati sumus, qui eum quem carne non vidimus, mente retinemus. Nos signati sumus: sed si fidem nostram operibus sequimur. Ille etenim verè credit, qui exercet operando quod credit. Quò contrà, de his qui fidem nomine tenus retinent, Paulus dicit: *Constituntur Tit. 1. d se nosse Deum, factis autem negant.* Hinc Jacobus *Iacob. 2. d ait: Fides sine operibus mortua est.* Hinc ad beatum Job de antiquo hoste generis humani Dominus dicit: *Aborbebit fluvium, & non mirabitur, & habet fiduciam quod insuat Iordanis in os ejus.* Quis etenim per fluvium designatur, nisi humani generis fluxus? Quod videlicet genus ab ortu ad finem defluit: & quasi aquæ more, usque ad competentem terminum ex carnis liquore percurrit. Quid per Jordanem, nisi baptizatorum forma signatur? Quia enim in Iordanis flumine ipse auctor redemptionis nostræ baptizari dignatus est, rectè Jordanis nomine, eorum multitudo exprimitur, qui intra sacramentum baptismatis continentur. Antiquus ergo hostis generis humani fluvium absorbit; quia à mundi origine usque ad Redemptoris adventum, vix paucis electis evadentibus, in ventrem suæ malitiæ genus humanum traxit. De quo rectè dicitur: *Aborbebit fluvium, & non mirabitur:* quia pro magno non habet cum infideles rapit. Sed grave est valde quod subditur: *Et habet fiduciam quod insuat Iordanis in os ejus.* Quia postquam infideles quosque à mundi origine rapuit, adhuc se posse decipere etiam fideles præsumit. Nam ore pestiferæ persuasionis eos quotidie devorat, in quibus à confessione fidei reprobata vita discordat. Hoc ergo, fratres charissimi, tota intentione pertimescite: hoc apud vos sollicita mente cogitate. Ecce Paschalia solemnia agimus: sed ita vivendum est nobis, ut pervenire ad æterna festa mereamur. Transeunt cuncta quæ temporaliter festiva celebrantur. Curate, qui his solemnitatibus interestis, ne ab æterna solemnitate separemini. Quid prodest interesse festis hominum, si deesse contingat festis Angelorum? Umbra venturæ solemnitatis est solemnitas præsens. Idcirco hanc annuè agimus, ut ad illam quæ non est annua, sed continua, perducamur. Cum hæc statuto tempore geritur, ad illius desiderium memoria nostra reficitur. Frequentatione ergo gaudij temporalis, ad æterna gaudia mens incalcescat & ferveat: ut ex veritate lætitiæ perfruatur in patria, quod de umbra gaudij meditatur in via. Vitam ergo vestram, fratres, moresque componite. Is qui mitis resurrexit ex morte, quàm districtus in iudicio veniat, previdere. Certè in die tremendi examinis sui, cum Angelis, cum Archangelis, cum Thronis, cum Dominationibus, cum Principatibus & Potestatibus apparebit: cælis ac terris ardentibus, cunctis videlicet elementis in sui obsequij terrore commotis. Hunc ergo tanti pavoris iudicem ante oculos ponite: hunc venturum timete, ut hunc, cum venerit, non timidi, sed securi videatis. Timendus ergo est, ne timeatur. Terror ejus nos ad usum bonæ operationis exercent: metus illius vitam nostram à pravitate compescat. Mihi fratres, credite, quia tantò tunc erimus securi de ejus præsentia, quantò nunc esse satagimus suspecti de culpa. Certè si aliquis vestrum cum suo adversario causam dicturus in meo iudicio die crastino esset exhibendus, totam fortasse noctem insomnem duceret, quid sibi dici posset, quid objectionibus responderet, secum sollicita & æstuante mente versaret: ne me inveniret asperum, vehementer metueret: ne apud me appareret noxius, formidaret. Et quia

Y Y y

ego? aut quid ego? nimirum non longè post futurus post hominem vermis, atque post vermem pulvis. Si ergo tantà curâ pertimescitur iudicium pulveris, qua intentione cogitandum est, qua formidine prævidendum tantæ iudicium maiestatis? Sed quia sunt nonnulli, qui de resurrectione carnis incerti sunt, & hanc tunc rectius docemus, si etiam cordium vestrorum quæstionibus occultis occurrimus: pauca nobis de ipsa resurrectionis fide loquenda sunt. Multi etenim de resurrectione dubitantes, sicut & nos aliquando fuimus, dum carnem in putredinè, ossaque in pulvere redigi per sepulera conspiciunt, reparari ex pulvere carnem & ossa diffidunt; sicque apud se quasi ratiocinantes dicunt: Quàdo ex pulvere homo reducitur? quando agitur ut cinis amietur? Quibus breviter respondemus: quia longè minus est Deo reparare quod fuit, quàm creasse quod non fuit. Aut quid mirum si hominem ex pulvere reficit, qui simul omnia ex nihilo creavit? Mirabilis namque est cælum & terram ex nullis existentibus condidisse, quàm ipsum hominem ex terra reparare. Sed cinis attenditur, & in carnem redire posse desperatur: & divinæ operationis virtus comprehendendi quasi ex ratione quaeritur. Qui scilicet hæc ideirco in suis cogitationibus dicunt, quia eis quotidiana Dei miracula ex assiduitate viluerunt. Nam ecce in uno grano parvissimi seminis latet tota quæ nascitura est arboris moles. Constituamus namque ante oculos cujuslibet arboris miram magnitudinem: cogitemus unde oriendo cæpit, quæ ad tantam molem crescendo pervenit. Invenimus proculdubio ejus originem, parvissimum semen. Consideremus nunc ubi in illo parvo grano seminis latet fortitudo ligni, asperitas corticis, saporis odorisque magnitudo, ubertas fructuum, viriditas foliorum. Contrectatum namque seminis granum non est validum: unde ergo processit ligni duritia? non est asperum, unde asperitas corticis erupit? non est saporum, unde sapor in fructibus? olfactum nil redolet, unde odor in fructibus fragrat? nil in se viride ostendit, unde foliorum viriditas exivit? Cuncta ergo in semine simul latent, quæ tamen non simul ex semine prodeunt. Ex semine quippe producitur radix, ex radice procedit virgultum, ex virgulto oritur fructus, ex fructu etiam producitur semen. Addamus ergo quia & semen latet in semine. Quid igitur mirum, si ossa, nervos, carnem, capillosque reducat ex pulvere, qui lignum, fructus, folia, in magna mole arboris ex parvo quotidie semine restaurat? Cùm ergo dubitans animus de resurrectionis potentia rationem quaerit, earum rerum ei quæstiones inferendæ sunt, quæ & incessanter fiunt, & tamen ratione comprehendendi nequaquam possunt: ut dum non valet ex visione rei penetrare quod conspicit, de promissione divinæ potentia credat quod audit. Illa ergo vobiscum, fratres charissimi, promissa cogitate quæ permanent: quæ verò cum tempore transeunt, velut jam dimissa despiciat. Ad hujus resurrectionis gloriam quam in se Veritas ostendit, tota intentione festinate. Terrena desideria quæ ab auctore separant, fugite: quia tantè altius ad conspectum Dei omnipotentis pertingitis, quantò mediatorem Dei & hominum singulariùs amatis. Qui vivit & regnat cum Patre in unitate Spiritus sancti Deus, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

Lectio sancti Evangelij secundum
Joannem.

Cap. 15. b

IN illo tempore, dixit Iesus discipulis suis: Hoc est præceptum meum, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos. Majorem hac dilectionem nemo habet, quam ut animam

A suam ponat quis pro amicis suis. Vos amici mei estis, si feceritis quæ ego præcipio vobis. Iam non dicam vos servos: quia servus nescit quid faciat dominus ejus. Vos autem dixi amicos: quia omnia quaecumque audivi à Patre meo, nota feci vobis. Non vos me elegistis, sed ego elegi vos, & posui vos ut caris, & fructum asseratis, & fructus vestri maneat: ut quodcumque petieritis Patrem in nomine meo, det vobis.

HOMILIA XXVII.

Habita ad populum in basilica S. Pancratij martyris, die natalis ejus.

Cum cuncta sacra eloquia Dominicis plena sint præceptis, quid est quòd de dilectione, quasi de singulari mandato Dominus dicit: [Hoc est præceptum meum, ut diligatis invicem;] nisi quia omne mandatum de sola dilectione est, & omnia unum præceptum sunt? quia quicquid præcipitur, in sola charitate solidatur. Ut enim multi arboris rami ex una radice prodeunt, sic multæ virtutes ex una charitate generantur. Nec habet aliquid viriditatis ramus boni operis, si non manet in radice charitatis. Præcepta ergo Dominica & multa sunt, & unum: multa per diversitatem operis, unum in radice dilectionis. Qualiter autem ista dilectio tenenda sit, ipse insinuat, qui in plerisque scripturæ suæ sententiis & amicos jubet diligere in se, & inimicos propter se. Ille enim veraciter charitatem habet, qui & amicum diligit in Deo, & inimicum diligit propter Deum. Nam sunt nonnulli qui diligunt proximos, sed per affectum cognationis & carnis: quibus tamen in hac dilectione sacra eloquia non contradicunt. Sed aliud est quod sponte impenditur naturæ: aliud quod præceptis Dominicis ex charitate debetur obedientia. Hi nimirum & proximum diligunt, & tamen illa sublimia dilectionis præmia non assequuntur: quia amorem suum non spiritualiter, sed carnaliter impendunt. Proinde cùm Dominus diceret: [Hoc est præceptum meum, ut diligatis invicem] protinus addidit: [Sicut dilexi vos.] Ac si aperte dicat: Ad hoc amate, ad quod amavi vos. Quia in re, fratres charissimi, soletur intuentum est, quòd antiquus hostis dum mentem nostram ad rerum temporalium dilectionem trahit, infirmiore contra nos proximum excitat, qui ea ipsa quæ diligimus, hæc faciens, ut terrena tollat: sed ut charitatem in nobis feriat. Nam in odium repente exardescimus: & dum foris invicti esse cupimus, intus graviter ferimur: dum parva foris defendimus, intus amittimus maxima: quia dum rem diligimus temporalem, veram amittimus dilectionem. Omnis quippe qui nostra tollit, inimicus est. Sed si odio habere cœperimus inimicum, intus est quod perdimus. Cùm ergo aliquid exterius à proximo patimur, contra occultum raptorem interius vigilemus, qui nunquam melius vincitur, nisi cùm raptor exterior amatur. Una quippe & summa est probatio charitatis, si & ipse diligitur, qui adversatur. Hinc est quòd ipsa Veritas & crucis patibulum sustinet, & tamen ipsis suis persecutoribus affectum dilectionis impendit, dicens: Pater ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt. Quid ergo mirum si inimicos diligant discipuli dum vivunt, quando & tunc inimicos diligit magister cùm occiditur? Cujus dilectionis summam exprimit, cùm subjungitur: [Ma-

L. 27. b